

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 14. december 2021

Sag BS-51059/2020-HJR
(2. afdeling)

X A/S under konkurs
(advokat Erik Jørgensen)

mod

Vestjysk Bank A/S
(advokat Henrik Christian Strand)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Holstebro den 29. august 2019 (BS-6615/2017-HOL) og af Vestre Landsrets 16. afdeling den 5. oktober 2020 (BS-40158/2019-VLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Vibeke Rønne, Lene Pagter Kristensen, Jon Stokholm, Hanne Schmidt og Ole Hasselgaard.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande.

Supplerende sagsfremstilling

Som anført i byrettens dom blev der den 6. april 2010 tinglyst et skadesløsbrev (virksomhedspant) med en ramme på 1 mio. kr. med X A/S som debitor og Vestjysk Bank A/S som kreditor. Det fremgår af skadesløsbrevet, at panteretten omfatter bl.a. simple fordringer hidrørende fra salg af varer og tjenesteydelser, lagre af råvarer, halvfabrikata og færdigvarer samt goodwill, jf. tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, nr. 1, 2 og 7.

Det fremgår endvidere af sagen, at X den 6. januar 2016 indgik aftale med Y ApS vedrørende bageriets lejemål i Søndervig. Af aftalen, hvorved X forpligtede sig til ikke at drive bageri mv. i Søndervig, fremgår bl.a.:

"Afståelse af Lejemålet Z-vej 26, Søndervig

...

Købesummen

§ 2

Købesummen er fastsat til kr. 150.000

...

Betingelser

§ 3

1. Sælger opsiges lejemålet og står selv for alt vedr. Tømning, istandsættelse og hvad der ellers er af forpligtelser overfor udlejer.
2. ...
3. Efter købesummen er betalt må sælger ikke åbne butikken

Klausul

§ 4

1. Sælger samt ejere af selskabet cvr. Nr. ... må ikke åbne bageri eller beslægtet virksomhed i Søndervig før 1/1 2020

Klausul

§ 5

1. Ejendommen Z-vej 26, Søndervig må ikke udlejes/anvendes til salg af fødevarer, så som bager, cafe, grillbar osv.
Klausulen er gældende indtil 1/1 2026."

Konkursboet har for Højesteret fremlagt en opgørelse over de indbetalinger, der blev foretaget på bageriets kassekredit hos Vestjysk Bank i perioden fra den 30. december 2015 til den 27. januar 2016. Indbetalingerne fordeler sig ifølge opgørelsen på følgende måde:

A	Dankortbetalinger	213.640,41 kr.
B	Afståelse af lejemål (Y)	150.000,00 kr.
C	Indbetalinger på fordringer omfattet af virksomhedspantet	179.916,64 kr.
D	Indbetalinger via døgnboks	176.700,00 kr.
	I alt	<u>720.257,05 kr.</u>

Anbringender

X A/S under konkurs har anført navnlig, at banken ved nettonedbringelsen af kassekreditten på 431.570,67 kr. i perioden fra den 30. december 2015 til den 27. januar 2016 har opnået en begunstigelse på bekostning af de øvrige kreditorer, og at der skal ske omstødelse efter konkurslovens § 67 eller § 74.

Nedbringelsen af kassekreditten blev alene muliggjort ved, at banken foranledigede afvisning og/eller tilbageførsel af flere driftsrelaterede betalinger. Der er tale om en nedbringelse af bankens gæld før normal betalingstid, og banken har ikke løftet sin bevisbyrde for, at nedbringelsen af kassekreditten var ordinær, jf. konkurslovens § 67.

Indbetalinger fra fordringer er omfattet af bankens virksomhedspant, hvorimod dankortbetalinger og indbetalinger via døgnboks ikke er omfattet. Der er ikke grundlag for at antage, at betalingen på 150.000 kr. for afståelse af lejemålet er betaling for goodwill og dermed omfattet af virksomhedspantet.

Banken har ikke løftet sin bevisbyrde for, at den gennem sit virksomhedspant havde fuldgod sikkerhed for sit tilgodehavende, og banken har opnået en berigelse, som den skal fralægge sig, jf. konkurslovens § 75.

Banken har endvidere opnået en utilbørlig begunstigelse og var eller burde være bekendt med, at de øvrige kreditorer ved nedbringelsen af kassekreditten ikke kunne opnå fyldestgørelse, ligesom banken vidste eller burde vide, at X var insolvent. Der er derfor også grundlag for at omstøde efter konkurslovens § 74.

Vestjysk Bank A/S har anført navnlig, at der ikke kan ske omstødelse af en nedbringelse af en kassekredit, der er sikret ved et uomstødeligt virksomhedspant, hvis virksomhedspantets nominelle ramme ikke overskrides.

Det er ikke relevant at vurdere, om betingelserne for omstødelse efter konkurslovens § 67 eller § 74 er opfyldt, allerede fordi banken med sit virksomhedspant havde fuldgod sikkerhed for nedbringelsen af kassekreditten med netto 431.570,67 kr. Nedbringelsen har dermed ikke været til skade for boets øvrige kreditorer.

Dankort- og døgnboksindbetalingerne stammer fra kunders køb hos bageriet. Bankens virksomhedspant omfatter bl.a. varelageret, og indbetalingerne stammer dermed fra pantet, uanset om de karakteriseres som betalinger på salgsfor- dringer eller som provenu fra varesalg.

Alle indbetalinger på kassekreditten i perioden fra den 30. december 2015 til den 27. januar 2016 hidrører dermed fra virksomhedspantsatte aktiver, sådan at der har været fuld sikkerhed for nettonedbringelsen.

Hvis nedbringelsen af kassekreditten ikke var sket før afsigelsen af konkursdekretet, ville omfanget af de virksomhedspantsatte aktiver have været tilsvarende større på dette tidspunkt, og banken er dermed ikke blevet begunstiget uberettiget.

Højesterets begrundelse og resultat

X A/S blev erklæret konkurs den 22. februar 2016 med fristdag den 3. februar 2016. Forud for konkursen blev bageriets kassekredit hos Vestjysk Bank A/S i perioden fra den 30. december 2015 til den 27. januar 2016 nedbragt fra 912.066,46 kr. til 480.495,79 kr. – dvs. med netto 431.570,67 kr. Sagen angår, om nedbringelsen af kassekreditten kan omstødes efter konkurslovens § 67 eller § 74, sådan at banken skal betale boet et beløb, der udgør enten bankens berigelse eller boets tab, jf. henholdsvis lovens § 75 og § 76.

Det er ubestridt, at Vestjysk Bank havde uomstødeligt virksomhedspant med en ramme på 1 mio. kr. for sine tilgodehavender hos X. Desuden er det ubestridt, at banken den 27. januar 2016 – dvs. ved udløbet af den periode, sagen vedrører – tiltrådte sit virksomhedspant.

Af boets oversigt over indbetalinger på kassekreditten i den omhandlede periode fremgår, at der blev indsat 213.640,41 kr. fra dankortbetalinger, 150.000 kr. fra Y ApS, 179.916,64 kr. fra betaling af fordringer omfattet af virksomhedspantet og 176.700 kr. via døgnboksindbetalinger.

Højesteret finder efter det foreliggende, at det må lægges til grund, at disse indbetalinger på i alt ca. 720.000 kr. i væsentligt omfang udgjorde enten betalinger af fordringer omfattet af bankens virksomhedspant eller betalinger i forbindelse med salg af varer og andre aktiver, der forinden havde været omfattet af virksomhedspantet.

Boet har samtidig ikke fremlagt regnskabsmæssige eller andre oplysninger, der nærmere belyser bankens berigelse eller boets tab ved den skete nedbringelse af kassekreditten.

Under de foreliggende omstændigheder finder Højesteret efter en samlet vurdering, at det ikke er godtgjort, at nedbringelsen af kassekreditten med netto 431.570,67 kr. har medført en berigelse for banken eller et tab for boet.

Højesteret tiltræder herefter, at Vestjysk Bank er frifundet for boets påstand om betaling, og stadfæster landsrettens dom.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal X A/S under konkurs betale 50.000 kr. til Vestjysk Bank A/S.

Det idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.